

Duurzaam investeren in je schoolteam door onderwijs anders te organiseren

Wat doe je als de leerbehoeften op jouw school sterk uiteenlopen? Hoe zorg je ervoor dat je aanbod op elke leerling aansluit? Het MT van De Blokwei klopte met dit vraagstuk bij Bazalt Groep aan. Directeur Evelien Muurmans en ib'er Steffie Verbraak delen hun ervaring hiermee. Onderwijsadviseur en procesbegeleider Sanne Wensink voegt haar visie hierover toe vanuit Bazalt Groep.

TEKST ZI WAT FOTOGRAFIE BART VAN VLIET

Evelien is sinds vier jaar directeur van De Blokwei, waar Steffie haar rol als intern begeleider overnam. Beiden werken al langere tijd op deze basisschool in Roosendaal, onderdeel van Stichting KPO.

Een nieuwe aanpak

Evelien trapt af: "Onze school had een stevige basisstructuur met een goede doorlopende lijn, maar de klassen waren groot en de werkdruk hoog. We wilden beter inspelen op de onderwijsbehoeften van onze leerlingen." Omdat De Blokwei met combinatiegroepen werkt, werd het nog belangrijker om het onderwijs inhoudelijk beter te organiseren. Steffie vult aan: "We wilden af van het klakkeloos volgen van methodes en meer aansluiten op de leerlijnen."

Evelien Muurmans

'We doen dit allemaal samen, maar binnen het traject heeft iedereen zijn persoonlijke ontwikkeling.'

Evelien Muurmans

Samen met onderwijsadviseur Sanne werd ingezet op het versterken van leerkrachtvaardigheden. Sanne: "Het leren van leerlingen en leraren loopt parallel. Door leerkrachten sterker te maken, leren leerlingen uiteindelijk beter."

Methodes loslaten

De school startte met een inspiratiesessie Leren anders organiseren (LAO) van Bazalt Groep. Deze aanpak versterkt het leerproces van de leerlingen. Vanuit het LAO-principe is vervolgens het instrument Formatief handelen toegepast. Evelien: "Het eerste jaar bestond uit vooral veel theorie, daar moesten we even doorheen."

Sanne zag als procesbegeleider en coach ook dat het team aan het begin van het traject erg zoekende was: "We hebben ingezet op het versterken van de leerkrachtvaardigheden op aanbod, pedagogiek, didactiek, klassenmanagement en organisatie. Dat betekent anders denken en handelen en is een intensieve investering van tijd en energie van het gehele team." Steffie: "De kunst was om de methode los te laten en vooral uit te gaan van leerlijnen. Dit vraagt veel van de leraren; lessen moesten goed worden voorbereid. Om de geplande doelen effectief te behalen, moet je soms even stilstaan bij de leerstof, en soms

kun je juist daarin versnellen. Bij elke les maakt de leraar een bewuste en beredeneerde keuze hierin."

De leraar als coach

Steffie gaat verder: "Met combinatiegroepen is het logisch om waar mogelijk leerdoelen te koppelen en gezamenlijke instructie te geven. Daarom passen we Kagan Coöperatief Leren toe: korte, efficiënte instructies gevolgd door actieve werkvormen. Leerlingen werken samen, leren van elkaar en blijven betrokken." "De leraar beweegt nu meer als coach door de klas. Leerlingen reflecteren zelfstandig op basis van succescriteria en leerdoelen", vult Evelien aan. Sanne: "De leraar reflecteert steeds meer op zijn eigen handelen en de

impact daarvan op de ontwikkeling van de leerlingen: hij handelt formatief door te observeren wat leerlingen doen en het inzetten van procesgerichte feedback richting leren. Op basis van deze informatie ligt het aanbod steeds beter in de zone van naaste ontwikkeling, wat het leerrendement verhoogt."

De kracht van managementconsultatie

Samen met Sanne leggen Evelien en Steffie lesbezoeken af, die met de leraren worden nabesproken. Evelien vertelt daarover: "Het is prettig om een extra paar (externe) ogen te hebben die meeobserveren en ik leer van Sanne om op de juiste manier deze klassenbezoeken af te nemen. Wat speelt er in de klas,

Steffie Verbraak

waar kun je allemaal op letten en op welke manier ga je achteraf het gesprek met de leraar aan?" Sanne: "We gaan de reflectieve dialoog aan: wat is nou daadwerkelijk de impact van het handelen van de >

leraren op het leren en ontwikkelen van leerlingen? Op individueel niveau hebben we lesbezoeken afgelegd, op teamniveau is de koppeling gelegd met theoretische inzichten en op MT-niveau ligt de focus op de procesborging. Ik geef zoveel mogelijk handvatten mee zodat het MT en het lerarenteam zelfstandig de ingezette ontwikkeling kunnen continueren. Vanuit Bazalt Groep is het doel altijd om de school na een traject goed toegerust achter te laten." Steffie: "Sinds kort hebben we een ontwikkelgroep en richten we ons op de voortzetting van het traject. Vanuit iedere bouw is er een vertegenwoordiger. Sanne sluit ook aan bij die overleggen. Daarnaast krijgen wij gedurende het hele traject ondersteuning en coaching in een managementconsultatie van haar. Het is fijn om geregeld de voortgang te bespreken, waar liggen nog behoeftes?"

Nog niet uitgeleerd

Na drie intensieve jaren plukt het team van De Blokwei de vruchten van het werk dat hiervoor is verzet. In de tussentijd heeft de school niet alleen het traject Formatief handelen opgestart, maar is onlangs ook begonnen aan Kagan Coöperatief Leren, Moment Coaching, én er is ruimte gekomen om *Lesson Study* toe te passen; daardoor leren leraren van en met elkaar. "Het voegt iets toe aan de borging van de processen", vertelt Evelien enthousiast. "Alles sluit perfect aan bij wat we bij Formatief handelen hebben geleerd." Steffie over de toekomst: "We hebben nu een goed samengesteld en op elkaar ingespeeld team. Bij het werven van collega's zoeken wij gericht op competenties die hierbij passen. Nieuwe collega's worden altijd gekoppeld aan een 'maatje' die hen meeneemt in onze manier van denken en handelen.

En we leggen alles heel goed vast." Evelien sluit af: "De aansturing kwam eerst meer vanuit het MT. Inmiddels is er nu een ontwikkelgroep, die zich samen met het MT bezighoudt met de praktische uitwerking en implementatie van de plannen. Ook signaleren zij wat er speelt binnen het team. Dit zorgt voor een breder draagvlak. Natuurlijk zaten we soms

'Sterkere leerkrachten zorgen uiteindelijk voor beter lerende leerlingen.'

Sanne Wensink

Sanne Wensink

Daarom Formatief handelen

Inzet van Formatief handelen helpt leerlingen om bewust te zijn van het eigen leerproces, maar helpt ook jou als leraar bewuster te handelen. Waarom doe je de dingen zoals je ze doet? Hoe helpen jouw interventies (op aanbod, pedagogisch en didactisch handelen, klassenmanagement en organisatie) jouw leerlingen om vooruit te komen in hun ontwikkeling?

Het team van De Blokwei koos het vakgebied rekenen om mee te beginnen. Voor alle rekenlessen zijn succescriteria gemaakt. Anders dan in de midden- en bovenbouw, worden de succescriteria bij de kleuters en in groep 3 visueel gemaakt met foto's en plaatjes. Deze succescriteria helpen het leren zichtbaar te maken en geven leerlingen inzicht in waar zij in hun leerproces vastlopen. Zo kan de leraar als coach direct effectieve feedback geven

en worden de leerlingen eigenaar van hun eigen leerproces.

Wil jij net als deze school je leerlingen zicht geven op de eigen ontwikkeling en het leerproces zodat de zelfregulatie wordt bevorderd? Start dan nu met Formatief handelen!

welens in een leerkuil en dachten we: hoe komen we hier nou weer uit? Daarentegen waren er ook weer genoeg momenten waarbij we juist vooruitvlogen. Die successen en positieve momenten moeten zeker niet vergeten worden in het proces. Het loont om duurzaam te investeren in het team en voor goede begeleiding te zorgen. Dat betekent niet alleen nieuwe methodes en materialen aankopen, maar ook de leraren de trainingen/cursussen die erbij horen te laten volgen." ◉